

**TYPOWE REKOMENDACJE DOTYCZĄCE OCHRONY LUB ZAGOSPODAROWANIA „SIEDLISK PRZYRODNICZYCH NATURA 2000”
ZINWENTARYZOWANYCH W LASACH PAŃSTWOWYCH**

LEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Kod	Nazwa	Rekomendacje dotyczące ochrony i zagospodarowania
2180	Lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich	<ul style="list-style-type: none"> - Jeżeli są to niewielkie powierzchnie, to wyłączyć je z użytkowania rębego; jeżeli większe – można użytkować je rębnią V, ale w każdym razie bez stosowania cięć zupełnych. - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową.
9110	Kwaśne buczyny	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby w każdym nadleśnictwie istniał przykład „buczyn rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej ok. 30-50 ha. - Pozostałe mogą być zagospodarowane jak dotychczas, rębnią częściową, ale ze wzmożoną troską o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu. - Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” buczyn w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich. - Dopuścić na LMśw docelowy skład gatunkowy drzewostanów w postaci czysto Bk, co najwyżej z domieszką Dbb i stosować go konsekwentnie do kwaśnych buczyn. Nie wprowadzać w odnowieniach sosny. Nie wprowadzać dęba na gniazdach. - W przypadku płatów zniekształconych z I piętrzem sosnowym, przebudowywać w kierunku unaturalnienia cięciami trzebieżowymi lub RbIIa wyprowadzając II piętro (nie stosować natomiast cięcia zupełnego w rębni IIIa). - Nie wprowadzać dąglezji, dębu czerwonego, modrzewia, świerka i innych gatunków geograficznie obcych. - Stopniowo eliminować „zniekształcenia” ,np. usuwać sosnę i gatunki geograficznie obce w cięciach trzebieżowych
9130	Żyzne buczyny	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby w każdym nadleśnictwie istniał przykład „buczyn rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej ok. 30-50 ha. - Pozostałe mogą być zagospodarowane jak dotychczas, rębnią częściową, ale ze wzmożoną troską o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie

		<p>mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” buczyn w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich. - Dopuścić na LMśw docelowy skład gatunkowy drzewostanów w postaci czysto Bk, co najwyżej z domieszką Dbb i stosować go konsekwentnie do kwaśnych buczyn. Nie wprowadzać w odnowieniach sosny. Nie wprowadzać dęba na gniazdach. - W przypadku płatów zniekształconych z I piętrzem sosnowym, przebudowywać w kierunku unaturalnienia cięciami trzebieżowymi lub RbIIa wyprowadzając II piętro (nie stosować natomiast cięcia zupełnego w rębni IIIa). - Nie wprowadzać daglezi, dębu czerwonego, modrzewia, świerka i innych gatunków geograficznie obcych. - Stopniowo eliminować ”zniekształcenia” ,np. usuwać sosnę i gatunki geograficznie obce w cięciach trzebieżowych
9150	Ciepłolubne buczyny storczykowe	<ul style="list-style-type: none"> - Wszystkie płaty w Polsce niżowej wymagają wyłączenia z gospodarki i ochrony rezerwatowej.
9160	Grąd subatlantycki	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby w każdym nadleśnictwie istniał przykład „grądów rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej ok. 30-50 ha. - Pozostałe mogą być zagospodarowane rębiami złożonymi, ale ze wzmoczoną troską o odnowienie graba, lipy, klonu itp. oraz o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu. Nie eliminować starych brzoź, osik, olsz i grabów (gatunki „dziuplotwórcze”) - Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” grądów w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich. - Dopuścić na Lśw docelowy skład gatunkowy drzewostanów w postaci Gb-Db, Lp-Db oraz Bk-Gb-Db i stosować go konsekwentnie do grądów. Nie wprowadzać w odnowieniach sosny. Ograniczyć promowanie buka na rzecz promowania grabu i lipy. - W przypadku płatów zniekształconych z I piętrzem sosnowym, przebudowywać w kierunku unaturalnienia – lecz bez stosowania cięcia zupełnego (a więc raczej rębnią IIIb niż IIIa). - Nie wprowadzać daglezi, dębu czerwonego, modrzewia, świerka i innych gatunków geograficznie obcych. - Stopniowo eliminować ”zniekształcenia” ,np. usuwać sosnę i gatunki geograficznie obce w cięciach trzebieżowych.
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby w każdym nadleśnictwie istniał przykład

		<p>„grądów rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej ok. 30-50 ha.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pozostałe mogą być zagospodarowane rębniami złożonymi, ale ze wzmoczoną troską o odnowienie graba i lipy oraz o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębny pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu. Nie eliminować starych brzoź, osik, olsz i grabów (gatunki „dziuplotwórcze”) - Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” grądów w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich. - Dopuszczać na Lśw docelowy skład gatunkowy drzewostanów w postaci Gb-Db, Lp-Db oraz Gb-Lp i stosować go konsekwentnie do grądów. Nie wprowadzać w odnowieniach sosny. Ograniczyć promowanie buka na rzecz promowania grabu i lipy. - W przypadku płatów zniekształconych z I piętrzem sosnowym, przebudowywać w kierunku unaturalnienia – lecz bez stosowania cięcia zupełnego (a więc raczej rębnią IIIb niż IIIa). - Nie wprowadzać daglezji, dębu czerwonego, modrzewia, świerka i innych gatunków geograficznie obcych. - Stopniowo eliminować ”zniekształcenia” ,np. usuwać sosnę i gatunki geograficznie obce w cięciach trzebieżowych.
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe	<ul style="list-style-type: none"> - Wyłączyć z normalnego użytkowania rębego. - Zaplanować i wdrożyć ochronę każdego płatu indywidualnie
9190	Kwaśne dąbrowy	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby docelowo w każdym nadleśnictwie istniał przykład „dąbrów rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej ok. 30-50 ha. - Pozostałe mogą być zagospodarowane różnymi rodzajami rębni, ale z założeniem hodowli drzewostanu dębowego oraz o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębny pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu. - Dopuszczać typ gospodarczy drzewostanu czysto Dbb oraz Bk-Dbb i konsekwentnie stosować go do kwaśnych buczyn. Hodować drzewostany dębowe co najwyżej z domieszką sosny. - W przypadku płatów zniekształconych z I piętrzem sosnowym, przebudowywać w kierunku unaturalnienia cięciami trzebieżowymi lub Rb IIa, wyprowadzając II piętro (nie stosować natomiast cięcia zupełnego w rębni IIIa). - Nie wprowadzać dębu czerwonego, modrzewia, daglezji, świerka i innych gatunków geograficznie obcych. - Stopniowo eliminować ”zniekształcenia” ,np. usuwać sosnę i gatunki geograficznie obce w cięciach trzebieżowych.
91D0*	Bory i lasy bagienne	<ul style="list-style-type: none"> - Wyłączyć z użytkowania rębego i trzebieży późnych.

		<ul style="list-style-type: none"> - Z młodych drzewostanach w cięciach pielęgnacyjnych usuwać świerk - Nie konserwować rowów odwadniających. - Rozważyć, czy dla odtworzenia „bagiennych” warunków wodnych nie byłoby zasadne zablokowanie rowów odwadniających.
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby docelowo w każdym nadleśnictwie istniał przykład „łęgów rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej ok. 30-50 ha. - Wykluczyć użytkowanie rębnią zupełną (I). - Poozstate płyty mogą być zagospodarowane rębniami złożonymi, ale ze wzmożoną troską o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartego fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu. Nie eliminować starych brzoź, osik, olsz i grabów (gatunki „dziuplotwórce”). - Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” łęgów w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich. - Jeżeli w drzewostanie występuje jesion, wiąz, dąb, zachować udział tych gatunków także w odnowieniach. - Eliminować gatunki obcego pochodzenia (np. topola kanadyjska; dotyczy także warstwy krzewów). - Tolerować lokalne zabagnianie się z naturalnych przyczyn, tolerować działalność bobrów. - W przypadku łęgów źródłiskowych, koniecznie wyłączyć je z użytkowania, a także w sąsiadujących drzewostanach nie wykonywać cięć zupełnych na odległość 2 wysokości drzewostanu od skraju łęgu źródłiskowego.
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby w każdym nadleśnictwie istniał przykład „łęgów rozwijających się w naturalny sposób”. - Pozostałe mogą być zagospodarowane rębniami złożonymi, ale ze wzmożoną troską o odnowienie wiązu i jesionu oraz o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartego fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu. - Wykluczyć użytkowanie rębnią zupełną (I). - Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” łęgów w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich. - Eliminować gatunki obcego pochodzenia (np. topola kanadyjska; dotyczy także warstwy krzewów). - Rozważyć, czy nie są potrzebne i możliwe działania unaturalniające warunki wodne (przywracające przynajmniej

		sporadyczny zalew wodami rzecznyymi)
91I0*	Cieplolubne dąbrowy	<ul style="list-style-type: none"> - Wyłączyć z normalnego użytkowania rębego. - Zaplanować i wdrożyć ochronę każdego płatu indywidualnie - Może być potrzebne usuwanie podrostów i podszytów.
91P0	Świętokrzyski bór jodłowy	<ul style="list-style-type: none"> - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową; - Zagospodarowywać rębnią V, stosując wyłącznie naturalne odnowienia, formować strukturę wielogeneracyjną i wielopiętrową; - Unikanie przeredzenia drzewostanu i prześwietlania dna lasu; - Wzmoczona troska o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu; - W przypadku płatów zniekształconych, np. jedlin rozwijających się pod drzewostanem sosnowym, przebudowywać w kierunku jedliny trzebieżami.
91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	<ul style="list-style-type: none"> - W przypadku drzewostanów niskiej bonitacji, wyłączyć je z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową - W starych drzewostanach zawiesić cięcia rębne co najmniej do czasu wyjaśnienia, jak skutecznie można chronić bory chrobotkowe. - Przy zabiegach pielęgnacyjnych (CP, TW) w młodszych drzewostanach wynosić biomasę, a nie pozostawiać ją na dnie lasu. - Nie wprowadzać podszytów, usunąć je gdy wprowadzono je dawniej.
9410	Górskie bory świerkowe i świerkowo-jodłowe	<ul style="list-style-type: none"> - Zagospodarowywać „według potrzeb hodowlanych i ochronnych”, z wykorzystaniem wszystkich metod sztuki leśnej z wyłączeniem cięć zupełnych; - Bezwzględnie pozostawiać cały posusz jałowy; doprowadzić do stanu, którym las będzie zasobny w rozkładające się drewno; - Ew. wprowadzanie odnowień sztucznych przez sadzenie w biogrupach z wykorzystaniem osłony przez martwe pniaki i szczątki martwych drzew; - Tolerować powstałe spontanicznie zapusty brzoźowe i jarzębinowe; - Zatorfienia w borach górskich wyłączyć z zagospodarowania i pozostawić spontanicznym procesom przyrodniczym - Strefę górnej granicy lasu i wierzchołkowe rozrzedzenia zbliżonego granicy lasu wyłączyć z zagospodarowania i pozostawić spontanicznym procesom przyrodniczym.

NIELEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Kod	Nazwa	Rekomendacje dotyczące ochrony i zagospodarowania
2330	Wydmy sródlądowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Nie pozyskiwać piasku i nie dopuszczać do takiego pozyskania - Nie używać dróg leśnych zniekształcających wydmy - Rozważyć usunięcie dawniej nasadzonych drzew i krzewów.
3110	Jeziora lobeliowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie wydzierżawiać do hodowli ryb. - Nie lokalizować obiektów rekreacyjnych. - Nie udostępniać do wędkowania. - Nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia jeżeli istnieją. - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu.
3140	Jeziora ramienicowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie wydzierżawiać do hodowli ryb. - Zachować ostrożność w udostępnianiu do wędkowania i rekreacji - Nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia jeżeli istnieją. - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu.
3150	Jeziora eutroficzne i starorzecza	<ul style="list-style-type: none"> - Nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie. - Zachować ostrożność w udostępnianiu do wędkowania i rekreacji - Nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia jeżeli istnieją. - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu.
3160	Jeziorka dystroficzne	<ul style="list-style-type: none"> - Nie wydzierżawiać do hodowli ryb. - Nie lokalizować obiektów rekreacyjnych. - Nie udostępniać do wędkowania. - Nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia jeżeli istnieją. - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu.
3260	Rzeki włosienicznikowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie regulować, tolerować naturalną dynamikę rzeki - Nie piętrzyć - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od brzegu.
4010	Wilgotne wrzosowiska	<ul style="list-style-type: none"> - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Zwykle konieczne zabiegi ochrony czynnej
4030	Suche wrzosowiska	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać

		<ul style="list-style-type: none"> - Nie dopuszczać do zarośnięcia - Zwykle konieczne zabiegi ochrony czynnej - Możliwe użytkowanie „pszczelarskie”
6110	Wapienne murawy naskalne	<ul style="list-style-type: none"> - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Niekiedy konieczne zabiegi ochrony czynnej - Jeżeli dla ochrony roślinności naskalnej specjalista nie orzekł takiej potrzeby, nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od skały.
6120*	Ciepłolubne murawy napiaskowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Nie pozyskiwać piasku i nie dopuszczać do takiego pozyskania - Rozważyć usunięcie dawniej nasadzonych drzew i krzewów. - Wskazane użytkowanie pastwiskowe (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy)
6210*	Murawy kserotermiczne	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Rozważyć usunięcie dawniej nasadzonych drzew i krzewów. - Wskazane użytkowanie pastwiskowe (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy)
6230*	Murawy bliźniczkowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp. - Wskazane użytkowanie pastwiskowe (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy)
6410	Łąki trzęślicowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp. - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających - Kosić po 15.09 co drugi rok, usuwając pokos (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy)
6430	Ziołorośla górskie, ziołorośla nadrzeczne	<ul style="list-style-type: none"> - Pozostawić do naturalnej sukcesji. - Nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp. - Nie zalesiać, nie kosić, nie odwadniać
6440	Łąki selernicowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających - Nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp. - Kosić po 15.09, usuwając pokos (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy)
6510	Łąki świeże	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp.

		<ul style="list-style-type: none"> - Postaci wilgotnych nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających. - Kosić po 15.06, usuwając pokos (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy).
6520	Łąki konietlicowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie zalesiać - Nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp. - Postaci wilgotnych nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających. - Kosić po 15.06, usuwając pokos (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy).
7110*	Torfowiska wysokie	<ul style="list-style-type: none"> - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających. - Nie zalesiać. - Rozważyć zablokowanie rowów odwadniających. - Nie przeznaczать pod kopanie zbiorników retencyjnych. - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska.
7120	Zniekształcone torfowiska wysokie	<ul style="list-style-type: none"> - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających - Rozważyć zablokowanie rowów odwadniających. - Nie zalesiać. - Rozważyć usunięcie dawniej wprowadzonych drzew. - Nie przeznaczать pod kopanie zbiorników retencyjnych. - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska.
7140	Torfowiska przejściowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających - Rozważyć zablokowanie rowów odwadniających. - Nie zalesiać. - Rozważyć usunięcie dawniej wprowadzonych drzew. - Nie przeznaczать pod budowę zbiorników retencyjnych. - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska.
7150	Przygielkowiska	<ul style="list-style-type: none"> - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających - Rozważyć zablokowanie rowów odwadniających. - Nie zalesiać. - Rozważyć usunięcie dawniej wprowadzonych drzew. - Nie przeznaczать pod kopanie zbiorników retencyjnych. - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska.

7210*	Torfowiska nakredowe	<ul style="list-style-type: none"> - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Nie podejmować działań ochronnych bez opinii specjalisty. - Nie zalesiać. - Nie przeznaczать pod budowę kopanie zbiorników retencyjnych. - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska.
7220*	Źródłiska wapienne	<ul style="list-style-type: none"> - Chronić biernie - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od krawędzi misy źródłiskowej / krawędzi torfowiska w którym znajduje się źródło / krawędzi osadów wapiennych.
7230	Torfowiska alkaliczne	<ul style="list-style-type: none"> - Nie odwadniać, nie konserwować rowów odwadniających - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Nie podejmować działań ochronnych ani koszenia bez opinii specjalisty. - Nie zalesiać. - Nie przeznaczать pod budowę kopanie zbiorników retencyjnych. - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od krawędzi torfowiska. - Niekiedy celowe koszenie raz na dwa lata (można stosować pakiet rolnośrodowiskowy), lecz wymaga to opinii specjalisty
8150	Gołoborza krzemianowe	<ul style="list-style-type: none"> - Chronić biernie - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od skraju gołoborza.
8160*	Gołoborza wapienne	<ul style="list-style-type: none"> - Chronić biernie - Nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od skraju gołoborza.
8210	Skały wapienne z roślinnością szczelinową	<ul style="list-style-type: none"> - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Niekiedy konieczne zabiegi ochrony czynnej - Jeżeli dla ochrony roślinności naskalnej specjalista nie orzekł takiej potrzeby, nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od skały.
8220	Skały krzemianowe z roślinnością szczelinową	<ul style="list-style-type: none"> - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Niekiedy konieczne zabiegi ochrony czynnej - Jeżeli dla ochrony roślinności naskalnej specjalista nie orzekł takiej potrzeby, nie wykonywać cięć zupełnych na 2 wysokości drzewostanu od skały.
8230	Krzemianowe murawy naskalne	<ul style="list-style-type: none"> - Zaplanować indywidualnie ochronę każdego płatu - Niekiedy konieczne zabiegi ochrony czynnej - Jeżeli dla ochrony roślinności naskalnej specjalista nie orzekł takiej potrzeby, nie wykonywać cięć zupełnych na 2

wysokości drzewostanu od skały.

GATUNKI ROŚLIN

Gatunek	Rekomendacje dotyczące stanowisk i siedlisk
Rzepik szczeciniasty	<ul style="list-style-type: none"> - Chronić przed przypadkowym zniszczeniem; - Nie użytkować rębnie drzewostanów na stanowisku (pozostawić biogrupę co najmniej na 1 wysokość drzewostanu od stanowiska rzepika);
Sasanka otwarta	<ul style="list-style-type: none"> - Nie użytkować rębnie drzewostanów na stanowisku (pozostawić biogrupę co najmniej na 1 wysokość drzewostanu od stanowiska sasanki); - Usuwać zacierniający stanowisko podszyt i podrost; - W razie potrzeby przeredzić i prześwietlić drzewostan główny; - Chronić przed przypadkowym zniszczeniem.
Selery błotne	<ul style="list-style-type: none"> - Użytkować łąkę w reżimie łąki trzęślicowej (kosić co drugi rok po 15.09 i koniecznie zabierać pokos); - Nie zmieniać warunków wodnych na stanowisku
Leniec bezpodkwiatkowy	<ul style="list-style-type: none"> - Nie użytkować rębnie drzewostanów na stanowisku (pozostawić biogrupę co najmniej na 1 wysokość drzewostanu od stanowiska sasanki); - Usuwać zacierniający stanowisko podszyt i podrost; - W razie potrzeby przeredzić i prześwietlić drzewostan główny; - Chronić przed przypadkowym zniszczeniem.
Inne gatunki	<ul style="list-style-type: none"> - W żaden sposób nie przekształcać biotopów, w których zostały stwierdzone; - Indywidualna ochrona każdego stanowiska powinna być zaplanowana przez specjalistów

GATUNKI ZWIERZĄT

Gatunek	Rekomendacje dotyczące stanowisk i siedlisk
Kozioróg dębosz, zgniotek cynobrowy, pachnica dębowa, jelonek rogacz, konarek tajgowy, rozmiarz kolweński, nadobnica alpejska,	<ul style="list-style-type: none"> - Bezwzględnie pozostawić drzewa, na których stwierdzono występowanie (w przypadku ich zamierania – do naturalnej śmierci i rozkładu) i wszystkie podobne drzewa w sąsiedztwie; - W przypadku występowania w starym drzewostanie, wyłączyć cały drzewostan z gospodarki; - Na terenie całego leśnictwa, w którym stwierdzono występowanie wzmożona troska o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu; - Inne wymogi ochrony stanowiska powinny być zaplanowane przez specjalistów.
przeplatka aurinia, modraszek	<ul style="list-style-type: none"> - Utrzymać biotop przez użytkowanie łąki w reżimie łąki trzęślicowej (kosić co drugi rok po 15.09 i koniecznie

naustitos, modraszek telejus	zabierać pokos); -
czerwończyk nieparek, czerwończyk fioletek	- Ochrona łąk przez ich zagospodarowanie w reżimie łąki wilgotnej (koszenie po 15.06) lub łąki trzęślicowej (koszenie po 15.09), z pozostawianymi corocznie w innym miejscu nieskoszonymi fragmentami na 10-50% powierzchni; - Zakaz odwadniania biotopów tym odbudowy i odmulania rowów melioracyjnych, chyba że wyraźnie zalecone przez specjalistę w zakresie ekologii i biologii gatunku.
przeplatka maturalna	- Za wszelką cenę dążyć do utrzymania udziału jesionu w drzewostanach - Inne wymogi ochrony stanowiska powinny być zaplanowane przez specjalistów.
kumak górski	- W nadleśnictwach, w których występuje, oceniać wszystkie remonty dróg leśnych pod kątem oddziaływania na kumaka; - Utrzymanie oczek wodnych, w których zostały stwierdzone. - W przypadku zaniku oczek konieczne działania czynnej ochrony które powinien zaprojektować specjalista;
kumak nizinny	- Utrzymanie oczek wodnych, w których zostały stwierdzone. - W przypadku zaniku oczek, np. w wyniku spadku poziomu wód gruntowych, konieczne działania czynnej ochrony które powinien zaprojektować specjalista;
bóbr europejski	- Tolerowanie wszystkich efektów działalności bobrów.
wydra, wilk, ryś, niedźwiedź, żubr, nietoperze	- Ochrona powinna być zaprojektowana „w skali krajobrazu” przez specjalistów; - Do czasu tego zaprojektowania nie trzeba modyfikować normalnej gospodarki.
inne gatunki	- Indywidualna ochrona każdego stanowiska powinna być zaplanowana przez specjalistów - W żaden sposób nie przekształcać biotopów, w których zostały stwierdzone. Do czasu precyzyjnego zaprojektowania ochrony, nie wykonywać również działań gospodarczych biotopach tych gatunków.